

Den gjenoppståtte skomaker

AUG 1966 18-08-007

Hadde Tordenskiold i dag seilt inn i Sandebukta kunne det ikke ha vakt større oppsikt enn at det nå dukker opp en lys levende skomaker i Sande gamle prestegårdslåve. Vi trodde begge figurer forlengst var oppslukt av historien.

Kanskje er det blasfemisk å kalle den gjenoppståtte skomakeren for et mirakel, men for de av oss som har fulgt skomakerfagets skjebne de siste 50 årene - virker det som et under.

En vaskeekte skomaker, et «forhistorisk» vesen med brunt skinnforkle, blåhåmret tommel, nål i hender og bekketråd mellom tenner, er «oppstått» i vår bygd.

Tok vi noen syvmilsskritt bakover i historien, fant vi minst fire skomakere her i Sande. Hyller fulle av forventningsfulle sko-«pasienter» - verksteder med lukt så kjær - av tær og lær. Slik var det, slik skulle det alltid bli - trodde vi.

Så skjedde det, nesten umerkelig og uten forvarsel - skomakerne forsvant, en etter en. Ikke bare fra Sande, men fra Vestfold og Buskerud, og fra landet forøvrig.

I 1951 var det i Drammen by alene 28 hamreglade skomakere. I dag, i 1996, skal vi lete for å finne tre-fire. En av dem lever av å slippe nøkler.

Da min kone og jeg slo oss ned i nordre Vestfold for 17 år siden, var tilstanden til

mine beste sko bedrøvelig - de var i behov av kyndig behandling. Jeg la skoene varsemt ved siden av meg i forsetet og kjørte til bygdas sentrum, med ønske om en personlig prat med stedets skomaker. Snart var jeg en

erfaring rikere - og en illusjon fattigere. Sandes skomakere var alle forsvunnet ...aldri gjenfunnet.

Hjelpsomme sandesokninger - og de er det mange av - henviste meg til bygdas skredder - der kunne skoene leveres.

På visse områder er jeg stokk konservativ. Jeg går ikke til en rørlegger for å klippe håret, og oppsøker heller ikke et konditori når jeg skal få reparert TV-apparatet. Mine sko skulle til skomakeren.

Hendelsen ansporet til forskning. Vestfold og Buskerud fylke har i dag ca. 428 000 skodde innbyggere. Det vil si 856 000 føtter som er ikledt tøfler, sandaler, sko eller støvler. I gjennomsnitt har en norsk borger ti par av forskjellige sorters fotteøy. Noen har bare tre par, men det fins kvinner som har mellom 15 og 20 par. Med andre ord: ikke mindre enn 8 560 000 mulige pleietrengende sko eller støvler venter på skomakerens omsorgsfulle håndtering.

Så hvor og hvorfor forsvant landets skomakere? Det er de som mener at de ble ut-

ryddet av tidsånden, under slagordet:

Sko vi slenger.
Med et pytt-pytt
bruker vi penger
til nytt
vi ikke trenger.

Mens skomakeren sier:
«Bevar og forsvar verdier.»

En ung mann hevdet at den akademiske statusjakten har hypnotisert den oppvoksende slekt. Tannlegefrakken er blitt mer attraktiv enn skomakerforkleet. Er det jappetiden som har utryddet skomakerfaget? I tidligere tider var det langt flere skomakere enn tannleger i Vestfold og Buskerud. I dag forteller «De Gule Sider» oss at det er minst 250 tannleger, og ikke flere skomakere enn at de kan telles på dine tær. Bare én skomakermester.

Kanskje må vi se i øynene at det tygges mer enn det trækkes, trippes og trimmes i dagens samfunn?

På denne bakgrunn fremstår en enslig skomaker i Sande som en blåveis i desember. Eller er det noe i ryktet som går: Skomakere er på vei tilbake...over hele landet? En skomaker-ressanse, født av nordmenns holdningsendring. Vi har begynt å ta vare på ting. Det ville være godt nytt.

Einar Engebretsen

Tanker
i fiden

Av: Einar
Engebretsen,
tegner og
skribent, Sande

Et under har skjedd i Sande.

TEGNING: EINAR ENGBRETTSEN